

A Csáki-Maronyák család 80 éve a tihanyi Halásztelepen

„Diák voltam a budapesti Képzőművészeti Főiskolán, mikor di-
vatba jött az úgynevezett 'filléres gyors' (olcsó, vasárnap reggel
induló, este Budapestre visszaérkező kiránduló vonatok voltak
ezek). Ilyen Keszthelyre menő 'filléres gyorsra' ültünk fel, bará-
tommal egy nyári vasárnap reggel; 1930-31-ben lehetett.

Alsóörsről kezdve már a tihanyi félszigetet kellett néznünk a vonat
ablakából, mert különválása, önálló szerepe a tó egységében messzi-
ről érződött és vonzott. Elhatároztuk, hogy leszállunk Tihanyban.
Füredet elhagyva újra megálltunk, a kalauz Aszófő-Tihanyt ki-
áltott. 'Ez az' – mondta kérdésünkre – a táblára mutatta, annak
jobb felére, mire kiszálltunk a vonatból. Messze voltunk a Bala-
tontól. A hosszú földnyelven végig a félsziget poros országútján,
sokszor két szikladomb közé zárva gyalogoltunk kiaszott kopár
szárazföldön nyomulva, csak jobbról-balról messze egy-egy látkép,
kilátás a vízre nyugtatott meg, hogy itt vagyunk a Balaton köze-
lében. Még a faluban is bezárt világban lépdelve, már türelmet-
lenül löktetve értünk az apátsági templom melletti kilátáshoz.

Itt minden átmenet nélküli pillanat, roppant rálátás egy zenekari
fortissimót követő csend döbbenetével állította el lélegzetünket.
Némán néztünk, bámultunk. Dél felé járt. Báránnyelők kerek
árnyékfoltjai tagolták a tó tükkrét és színét a napsütésben. Megba-
bonázva néztük a párába vesző végtelent. Mérföldes csend volt.
A lábunk alatti mélységben a parton mozgó néhány hangya piciny

emberalak, bizsu vitorlások, a játékmóló végén hajladozó kis 'szú-
nyog': egy horgász mesevilágát láttuk... aztán a füredi, alsóörsi
partokon végigtekintve ismét a párás gyönyörű titkot, távolabb
keletnek a magát sejtető Kenesét, Aligát.

A kietlen, néhol vájatba zárt kopár rossz úton váratlan kényszerből
legyalogolt nyolc kilométer után megnyugvást, kielégülést éreztünk
ott fenn az enyhén szembeszél könnyítő simogatásában, a Balaton
kellős közepén. Újra magunkra találva jött az ismerkedés tele iz-
galmas örömmel. A félsziget, a falu végtelen változatossága, pompás
példátlan gazdagsága látványban minden pár lépés után új él-
ményt jelentett. Ezek a percek, órák kötöttek örökre Tihanyhoz...

(Részlet Csáki-Maronyák József leveléből.)

Édesapám fenti soraiban tulajdonképpen „minden” benne van.
Így került ő először Tihanyba és ez a rajongás haláláig nem
múlt el.

Első látogatása után már tudatosan jött ide a fent néven nem
nevezett barátjával és együtt találtak rá a Halásztelepre mint
a nyári pihenés és alkotás remek helyszínére. (Mindketten
Rudnay Gyula tanítványai voltak a Képzőművészeti Főiskolán,
majd később tanárok, így a nyarat a festészet és a horgászat
töltötte ki számukra.)

Csáki-Maronyák József: Tihany látképe

A képen jobbra Csáki-Maronyák József szülei az 1950-es években a régi Halásztelepen

A Halásztelep az akkor már felfedezett nyári Balaton mellett is a „világ vége” volt, de a parti út elkészülte után, a húszas, harmincas években 10-12 házból álló kis nyaralótelep is kialakult itt.

Tihanynak ezen a pontján a halászat szervezetten már a 19. század végétől, azaz az e században végzett balatoni vízszint-süllyesztések után – 1986-ig – működött. A tihanyi halászbokor majdnem egy évszázadon át tartó itteni működése alatt az alapvető napi rutin szinte alig változott. Itt a Halásztelepen megvoltak azok a körülmények, amelyek a halászok munkájához kellettek. Ezek: a halászház melletti földbe süllyesztett jégverem, a szerény hajó- és bárka-kikötő és a jellegzetes, fából ácsolt hálószerítő állvány, amely csak a vízről volt megközelíthető. A külső szemlélő számára a halászat és a halászok munkája archaikus és idilli látvány volt, bár ez nagyon kemény, kitartást igénylő munka. A tihanyi halászatot 1986-ban egy tollvonással számolták fel. Emlékezzünk meg a még élő három utolsó tihanyi halászról, Pekár Miklósról, Végh Lászlóról és Varró Jánosról, akiket a művész is megörökített festményein.

Halásztelep, halászok az 1950-es években

Csáki-Maronyák József a harmincas években a nyár nagy részét a Berek-család által működtetett kis fogadóban töltötte, és a negyvenes években sikerült az eladóvá vált „Szélcsend” házat megvennie. Ez a tágabb család számára is lehetővé tette az itt tartózkodást. Az orosházi nyugdíjas szülők is sok időt töltöttek itt. Az édesapa számára a legnagyobb vonzerőt a horgászat jelentette; hiszen abban az időben a Balatonon paradicsomi horgász-állapotok voltak.

A Halásztelepen ekkor nagyon családi volt a hangulat, mivel mindenki ismerte a másikat és a maihoz képest csendesebb mederben zajlott az élet. Szellemi életünk nagyjai közül mások is otthonra leltek itt. Illyés Gyula és Szabó Lőrinc is „halásztelepi” volt. Borsos Miklós, Csáki-Maronyák József tanártársa a főiskolán, sokáig Gödrösben élt.

A balatoni idegenforgalom fellendülése az 1960-as évek elejéhez kapcsolódik. Ez nagy változást hozott a Halásztelep számára is. Gombamód szaporodtak az új házak és velük együtt gyarapodtak az új lakók is. A kompra tartó és várakozó autók sora hatalmas átmenő forgalmat jelentett.

A természetrajongó Csáki-Maronyák József az itt töltött évtizedek alatt Tihanyról és a Balatonról megszámlálhatatlanul sok remekművet festett halásztelepi műtermében. Nincs a tónak olyan pillanata, hangulata, amelyet ne örökített volna meg. Portréfestészete mellett a balatoni tájképek alkotják művészetének

Csáki-Maronyák Éva: Tihany előtt

másik nagy fejezetét. Aki ismeri őt, mindezt tudja. Szép feladat lenne a Balaton partján ezekből a művekből kiállítást rendezni. A Szélcsend lakóinak száma az ötvenes években egy ifjú feleséggel és két kislánnyal gyarapodott. A két leány felnőtt, a fiatalabbik, Csáki-Maronyák Éva szintén festőművész lett és ő is a Balaton szerelmese. Természetesen egy másik nemzedék, egy másik ember szemszögéből látva fest; a vitorlázás, a vitorlássport és a mozgalmas víz ábrázolása felé fordulva. E téma változatos és kimeríthetetlen. Tavasztól őszig Halász utcai műtermében alkot, képeiből rendszeres kiállítás látható a közeli hotelben. A család következő generációja hat gyermekből áll, akik a nyolcvanas, kilencvenes években születtek. Közülük ketten szorosabb szövetséget kötöttek a vízzel. Egyikük neves versenyvitorlás hajótervező és építő, a másik vitorlás versenyző. Az augusztusban érkező két gyermek, családunk ötödik nemzedéke lesz a Szélcsendben. Talán egyszer őket is ideköti majd a víz selymessége és a fények játéka a vízen...

Számunkra szomorú, hogy már a buszmegálló neve sem őrzi a Halásztelep, e szép és régi magyar elnevezés emlékét. A fiatalabbak már kérdően néznek, ha e szót hallják a magunkfajta „öregektől”

Csáki-Maronyák József (†2002) és szülei, Maronyák József (†1962), és Csáki Julianna (†1969) a tihanyi temetőben nyugszanak.

DÉRYNÉ CSÁKI-MARONYÁK KATALIN építészmérnök